

Täysistunto

Torstai 16.11.2023 klo 16.00—20.49

2.2. Suullinen kysymys kansainvälisten sopimusten noudattamisesta ja rajaturvallisuudesta (Merja Kyllönen vas)

Suullinen kysymys SKT 57/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kyllönen.

Keskustelu

16.13 Merja Kyllönen vas: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on aiempien kokemustensa, Nato-jäsenyyden ja viime vuosien lakimuutosten myötä varautunut juuri siihen, mitä nyt tapahtuu itärajalla. Tiedämme kaikki, että hybrdivaikuttamisella pyritään lietsomaan paniikkia ja saamaan kansainväliset sopimuksetkin rakoilemaan.

Kuten Mauno Koivisto on sanonut, ei pidä provosoitua, kun provosoidaan. Suomella on oikeus ja velvollisuus valvoa rajaansa, mutta toimintaa säätelevät myös kansainväliset velvoitteet. Niin kansainvälisen oikeuden kuin rajavartiolain nojalla muun muassa tosiasiallinen oikeus hakea turvapaikkaa on varmistettava. Nyt onkin löydettävä tasapaino, jossa turvaamme ihmisoikeuksien toteutumisen samalla, kun ylläpidämme sisäistä turvallisuuttamme. Kysynkin hallitukselta: miten huolehditte siitä, että samaan aikaan rajaturvallisuuden takaamisen kanssa me kykenemme noudattamaan myös kansainvälisiä sopimuksia, joihin olemme Suomea sitoutuneet?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Rantanen.

16.14 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten äsken totesin, tässä ei ole kysymyksessä turvapaikka- eikä maahanmuuttopoliittinen kysymys suoranaisesti. Sen profiilin perusteella, mitä tällä hetkellä meille tullaan, he ovat nuoria ihmisiä, joilla on olemassaan luvat Venäjälle, lupa olla Venäjällä, ja sieltä he jatkavat erinäisin toimin Suomeen. [Ben Zyskowicz: Vainotaanko heitä siellä?] Suomi ei koskaan ole tehnyt — tai ainakaan nyt — sellaisia lainsäädäntöjä, jotka olisivat vastoin kansainvälisiä sopimuksia. Niin on nytkin. Meillä on rajavartiolaissa tehty viime kaudella, kiitos hallintovaliokunnan ja perussuomalaisen puheenjohtajan, uusi lainsäädäntö, [Perussuomalaisten ryhmästä: Erityisesti kiitos siitä! — Hallituksen esitys ei olisi riittänyt! — Se voi sattua vasemmalla!] jossa nimenomaan mahdollistetaan tällaisessa rajatilanteessa [Hälinää — Puhemies koputtaa] sen käyttö, jotta meitä ei voida painostaa. Tämä lainsäädäntö on kansainvälisten sopimuksien mukainen. [Sanna Antikainen: Vasemmisto haluaa taipua painostuksen alla!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Maltetaan kuunnella ministerin vastausta. — Edustaja Saarikko.

16.15 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan kiitoksilla. Ensinnäkin kiitoksia, maan hallitus: teitte ripeitä ja välttämättömiä päätöksiä tänään, ja keskusta tukee niitä. Toisekseen kiitos Rajavartiolaitokselle ja suomalaisille viranomaisille, jotka ovat hoitaneet tilannetta hyvin. Kiitokset siitä, pääministeri Orpo, että olette tänään kertonut, että annatte eduskunnalle asiasta pääministerin ilmoituksen, kuten toivoimme. Kiitos myös yhteistyöstä viime vaalikaudella, että laki oli nyt sellaisessa kunnossa, että se saattoi olla hyödyksi koko Suomen turvallisuudessa.

Meille tämän asian hoitaminen ei ole hallitus—oppositio-kysymys. [Kokoomuksen ryhmästä: Oikein!] Kysymys on isänmaan turvallisuudesta, ja toivon, että jaamme näkemyksen myös siitä, että mikäli tilanne pahenisi, olemme myös valmiita lisätoimiin. [Ben Zyskowicz: Kyllä ollaan!] Suomea ei voida painostaa, meitä ei horjuteta.

Mutta yksi ulottuvuus on myös tärkeä: Asuttu raja on paras osa turvallisuutta. Itäisen Suomen pärjääminen muuttuneissa olosuhteissa on meille vakava ja tärkeä asia. Nyt juuri on kysymys rajasta, [Puhemies koputtaa] mutta mikä on suhtautumisenne koko itäisen Suomen tilanteeseen? [Puhemies: Aika!] Sekin heijastelee tässä taustalla. [Sheikki Laakso: Se oli vastuullinen kysymys!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo.

16.16 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos edustaja Saarikolle yhteistyöhakuisesta puheenvuorosta ja kiitoksista erityisesti Rajavartiolaitoksen suuntaan. Kyllä meillä on erinomainen Rajavartiolaitos ja muut viranomaiset, jotka jälleen kerran ovat toimineet tässä ja toimivat koko ajan.

Nyt täytyy miettiä hetki sitäkin, että kun nämä päätökset on tehty, niitä lähdetään panemaan toimeen. He tarvitsevat todellakin tuen siihen, nämä viranomaiset, jotka näitä asioita sitten todella siellä rajalla hoitavat. Nyt täytyy todellakin toivoa, että tämä ei laajene ja että se viesti kuuluu sinne Venäjälle ja myöskin niille kolmansien maiden kansalaisille, jotka mahdollisesti pohtivat Suomeen lähtöä, että ei kannata, että me emme tule hyväksymään tällaista toimintaa.

No, mitä tulee Itä-Suomeen, niin kyllä Itä-Suomen ääni on kuultu. Se on kuultu hallitusneuvotteluissa, ja se on kuultu täältä eduskunnasta, teiltä, ja me olemme käynnistämässä nyt Itä-Suomi-työryhmää, jossa laajasti yli hallintorajojen haetaan ratkaisuja siihen, miten Itä-Suomea voidaan auttaa vaikeassa tilanteessa, kun raja on nyt todellakin kiinni, ja siihen, kun Itä-Suomella on muitakin haasteita, [Puhemies koputtaa] miten Itä-Suomen kehitystä voidaan auttaa, koska, kuten totesitte, se elinvoimainen itäinen Suomi on osa rajan turvallisuutta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä, juuri näin! — Erinomainen vastaus!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

16.18 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tilanne on ehkä surullinenkin siltä osin, että nyt tässäkin keskustelussa, jota me olemme tässä kyselytunnilla harrastaneet, täällä on harmillisen paljon naureskelua ja harmillisen paljon huutelua tai heittoja. Mielestäni on hyvä, että viime hallituskaudella eduskunnassa val-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

misteltiin tämä työkalupaketti, jota te voitte hallituksena nyt käyttää. Se, että itärajan turvallisuustilanne heikkenee, on koko EU:n yhteinen kysymys, ja sen johdosta mielestäni on ollut perusteltua, että täällä on kysytty myös EU-ulottuvuudesta. Kiitän myös siitä osaltani, että on toimittu ripeästi ja näitä raja-asemia on nyt suljettu. Viestin tulikin olla selvä, jotta tilanne ei pahene ja ihmiset eivät joudu tässä huonosti kohdelluiksi.

Elokuusta alkaen Rajavartiolaitos on viestinyt tämän tulijaprofiilin ja -määrän muutoksesta. Tästä emme ole kuitenkaan eduskunnassa kuulleet aiemmin. Tähän reagoitiin vasta nyt viikonlopun aikana, kun Rajavartiolaitos tuli tämän tiedon kanssa ulos. Miksi näin? Eikö tietoa ollut ministerillä aiemmin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Rantanen.

16.19 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä juuri äsken kysyttiin muun muassa kansainvälisistä sopimuksista, ja silloin kun tulee yksittäisiä henkilöitä, niin me puhumme normaalitilanteesta — me puhumme siitä, että silloin sovelletaan aivan normaalia ulkomaalaislainsäädäntöä ja turvapaikkapolitiikkaa.

Elokuusta alkaen tilanne on ollut hyvin normaali. On tullut joitain yksittäisiä, mutta ei kai tässäkään salissa eikä meillä ole sellaisia hartioita, että jos sieltä tulee yksi taikka kolme viikossa, niin voisimme siinä kohtaa reagoida ja todeta, että tässä on nyt kyseessä vaikkapa tällainen tilanne, kun tietoa ei ole riittävästi, jotenka me voimme toimia tämänkin lain perusteella vasta sitten kun meillä on riittävä tieto ja kun se on välttämätöntä. Ja nyt, kuten havaitaan, viimeisen kahden viikon aikana, siitä lähtien, kun Rajavartiolaitos tiedotti tilanteesta, nähtiin, että a) profiili muuttuu ja b) määrät muuttuvat ja c) saimme enemmän tietoa, mistä on kysymys. Ja sen vuoksi olemme nyt vasta tässä tilanteessa. Emmehän me suinkaan pysty toimimaan muutoinakaan, jos meille tulee yksittäisiä henkilöitä sieltä täältä. — Kiitos. [Ben Zyskowicz: Hyvä, ripeästi toimittu! — Suna Kymäläinen: Niin me sanottiin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttinen.

16.20 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää aloittaa kiittämällä hallitusta. Hallitus on toiminut tämän erittäin vaikean, vakavan tilanteen edessä nopeasti ja määrätietoisesti. Samoin Suomen kansalle on lähetetty selkeä viesti siitä, että he voivat luottaa siihen, että maan hallitus, meidän päättäjät ja meidän viranomaiset toimivat oikea-aikaisesti ja seuraavat koko ajan tilannetta ja sen kehitystä. Tämä on varmasti hyvä meidän kaikkien yhdessä lähettää myös kotikatsomoihin.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä viime päivien kehitys itärajalla on ollut hyvin huolestuttavaa. Tässä on tuotu esille jo eduskunnassa tehty yhteinen työ viime kaudella, jolloin siis kaikki puolueet yhdessä muuttivat lainsäädäntöä, jolla tuotiin uudet toimivaltuudet lakiin, ja sen myötä nyt siis käytännössä koko Kaakkois-Suomen raja laitetaan kiinni.

Nyt oikeastaan kysyisin, sisäministeri, teiltä teidän arviotanne: miten merkittäviä teidän näkökulmastanne ovat nämä muutokset lainsäädäntöön, mitä puolueet yhdessä tekivät ja joita nyt taas päästään sitten käyttämään?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Rantanen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

16.21 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lainsäädäntö, jota viime kaudella muutettiin, on täysin korvaamaton. Se on täysin korvaamaton, ja ilman sitä muutosta emme pystyisi nyt toimimaan, joten siinä mielessä se tuli sellaiseen kohtaan, että siitä nyt voimme olla tänä päivänä hyvin kiitollisia. Erinomaista oli myös se, että siellä kyettiin jo tunnistamaan tällainen mahdollinen vaikuttaminen ja painostamisyritys, mikä mahdollistaa sen, että nyt meidän ei tarvitse eikä pidä toljottaa tulijoiden määriä vaan ilmiötä siellä taustalla. Tämä on todella merkityksellistä niin meille kuin esimerkiksi koko Euroopalle, että meillä on keinot tässä kohtaa toimia. Se, riittävätkö nämä, jää nähtäväksi, mutta viesti on selvä: Suomi toimii, Suomi turvaa Suomen suveriniteetin sekä oman rajansa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

16.22 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt on kiitoksen paikka. Me olemme nähneet ministereiden nopeaa toimintaa. Koko valtioneuvosto on toiminut loistavasti. Kiitän pääministeriä ja kiitän sisäministeriä, kiitän koko ministeriryhmää.

Meidän on hyvä tänä päivänä olla tässä tilanteessa, koska viime kaudella, niin kuin tässä on tullut esiin, jumpattiin eduskunnassa lait kuntoon. Muistan hyvin sen päivän, kun hallintovaliokunnassa istuimme. Silloin istui valiokunnan puheenjohtajana nykyinen ministeri Purra ja sisäministeri Rantanen oli jäsenenä. Jumppasimme valiokunnassa Marinin esityksestä sellaisen työkalupakin, mikä tänä päivänä on ollut käytössä, ja tulokset ovat hyviä. [Ben Zyskowicz: Just näin!] Kysyn kuitenkin sisäministeriltä tässä kohtaa, koska uutisointi jatkuu totta kai tästä asiasta, ja nyt on ollut lieviä uutisia, että yhä pohjoisempana nähdään jo hieman liikehdintää: onhan niin, että sisäministerillä ja valtioneuvostolla on tarvittavat työkalut myöskin tulevaisuudessa? [Eveliina Heinäluoma: Oliko siellä hallintovaliokunnassa muitakin jäseniä?] — 17.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sisäministeri Rantanen.

16.24 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on helppo yhtyä kiitoksiin ensinnäkin siitä, että tämä laki on olemassa, mutta myös koko valtioneuvostolle siitä, että tilannekuva ja toimintakyky ovat koko hallituksena kunnossa. Tämä on erinomainen asia, että pystymme yhdessä turvallisuuden takaamaan.

Mitä tulee sitten lisätoimiin, on aivan selvä asia, kuten tässä on todettu, että hallitus tulee turvaamaan rajaturvallisuuden. Me emme taivu painostukseen. Meitä ei voi horjuttaa tämänkaltaisilla aseilla. Ja se tarkoittaa myös sitä, että me olemme tarvittaessa valmiita myös lisätoimiin. [Timo Heinonen: Kyllä tämä nyt on selvä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

16.24 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyn valtiovarainministeri Purralta seuraavaa:

Minulla on kädessäni JTS, julkisen talouden suunnitelma. Sen kohdassa ”Sisäministeriön hallinnonala” ensimmäinen virke kuuluu näin: ”Sisäministeriön pääluokan määräraha-taso vuonna 2024 on 2,5 miljardia euroa, josta se alenee 1,9 miljardiin euroon vuonna

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

2027.” Alenema on siis 600 miljoonaa euroa. Olen tietoinen siitä, että sisäasiainministeriössä on kuusi kokonaisuutta: pelastustoimi, maahanmuutto, Rajavartiolaitos ja poliisi. Vaikka sieltä poistuisi kokonaan 500 miljoonan euron suuruinen maahanmuuton osuus, jää silti muille aleneva trendi. Tämä voi varmasti vaikuttaa myös Rajavartiolaitokseen, kuten nähdään myös ensi vuoden talousarvioehdotuksesta, jossa SM:n pääluokan hallintomenot kasvavat enemmän kuin Rajavartiolaitoksen menot. Olen tästä erittäin huolissani. Oletteko te, rouva valtiovarainministeri? [Eduskunnasta: Hyvä kysymys! — Keskustan ryhmästä: Onko perussuomalaiset huomannut tätä? — Perussuomalaisten ryhmästä: Joillakin on muita huolia tällä hetkellä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra.

16.25 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä olen erittäin vakuuttunut siitä, että tämä hallitus, joka nostaa Suomen sisäisen turvallisuuden ja ulkoisen turvallisuuden prioriteettilistansa kärkeen, hoitaa tämän maan turvallisuutta niin meidän rajoillamme kuin meidän kaduillamme, joka puolella tässä maassa. Tämä tulee hyvin esille hallitusohjelman tärkeistä kirjauksista, puhutaan sitten poliiseista tai muusta sisäiseen turvallisuuteen liittyvästä. [Keskustan ryhmästä: Ei sinne ole rahoja!] Resurssit ovat tärkeitä. Me olemme sopeuttaneet koko julkisen talouden tulevaisuutta siihen, että me pystyisimme jatkossakin huolehtimaan valtion tärkeistä tehtävistä, liittyivät ne sitten hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitoon tai siihen kaikkein tärkeimpään eli meidän turvallisuuteen. Ja aivan yhtä tärkeää on se, että meidän viranomaisilla on toimivaltuudet toimia. Pelkillä resursseilla näitä asioita ei hoideta. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Miksi rajalta leikataan?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

16.26 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että tästä salista lähtee yhtenäinen viesti Venäjälle, että tällainen peli ei vetele, ja tästä täytyy kiittää hallitusta, että ripeästi on myös ryhdytty toimiin, jotka tänä päivänä meidän lainsäädäntömme mahdollistaa.

Mutta, arvoisa puhemies, hieman jäi itseäni vielä tässä vakavassa tilanteessa vaivaamaan hallituksen suhtautuminen nyt siihen ihan oikeutettuun huoleen näistä tulevista resursseista. Niin kuin me tiedämme, kun me luemme tätä teidän keltaista kirjaanne ja katsoimme varsinkin niitä tulevia vuosia vuodesta 25 eteenpäin — ja niin kuin Rajavartiolaitos on kertonut — heillä rahoitusvaje kasvaa 25 miljoonaan euroon, mikä tarkoittaa sitten rajavartijoiden määrän vähentämistä. Sen takia, ihan oikeutetusti, edustaja Lindtman on pyytänyt, emmekö me voisi yhdessä nyt tänä syksynä todeta tässä salissa, että tämän asian me laitamme kuntoon ja huolehdimme, että rajavartijoiden määrä ei laske myöskään tulevaisuudessa. Voisinko vielä pyytää, arvoisa pääministeri, että tähän asiaan ottaisitte kantaa: olisiko mahdollinen tällainen yhteinen päätös koko tältä salilta? [Ben Zyskowiec: Pelko pois, hallitus hoitaa tämänkin asian! — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Oliko se luvpaus?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

16.28 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten viimeksi valtiovarainministeri totesi tästä vierestä, voitte luottaa siihen, että hallitus huolehtii maan turvallisuudesta, maanpuolustuksesta, rajaturvallisuudesta ja sisäisestä turvallisuudesta. Rajavartiolaitos saa ne resurssit, mitkä se tehtävänsä menestyksekkääseen toteuttamiseen tarvitsee tilanteen vaatimalla tavalla. Me seuraamme myöskin tätä tilannetta ja sitä, mitä Rajavartiolaitos tarvitsee, ja toimimme tarvittaessa. [Ben Zyskowicz: Hyvä, pelko pois!]